

Posudek vedoucího bakalářské práce

Anna Kasíková. *Náboženská výchova v českých dětských domovech: polyvalence katechismu pro sociálně znevýhodněné děti*. Bakalářská práce. HTF UK: Praha 2023.

Vedoucí práce: Pavel Kolář, Th.D.

Studentka A. Kasíková prezentuje ve své kvalifikační bakalářské práci výsledky svého kvalitativního výzkumu, realizovaného zejména formou hloubkových polostrukturovaných rozhovorů s hlavními aktéry volnočasového kroužku náboženského vyučování v dětském domově. Zajímá ji zejména zkoumání významu, jaký náboženské vzdělávání může mít pro osobnostní a sociální výchovu sociálně znevýhodněných dětí, které jsou dočasně nebo trvale umístěny v dětském domově.

Zvolila stále aktuální a veřejně diskutované téma náboženského vzdělávání v rámci školního i mimoškolního vzdělávání dětí a mládeže v ČR.

V teoretické části své práce prezentuje poměrně široký rámec tématu náboženského vzdělávání: vidí jej v kontextu procesů sekularizace české společnosti od 19. století po současnost a ukotvuje v ústavním pořádku ČR, relevantních zákonech ČR a zejména školském zákoně (561/2004 Sb.). S použitím vybrané odborné literatury a jedné absolventské práce odlišuje náboženské vzdělávání od katecheze a charakterizuje místo náboženského vzdělávání v současném školním vzdělávání. Zde postrádám explicitní odkaz k současným Rámcovým vzdělávacím programům. V takto koncipované části práce se A. Kasíková nemohla vyhnout určitým zjednodušením a možná až příliš zobecňujícím tvrzením. Plní však funkci obecného rámce pro vymezení místa náboženského vzdělávání v rámci současných institučních forem výchovy a vzdělávání v ČR. S ohledem na to, že A. Kasíkovou zajímá možný vliv a význam náboženského vzdělávání právě na sociálně znevýhodněné děti v ústavní výchově, charakterizuje v teoretické části také dětské domovy jako druh školského zařízení pro výkon této výchovy. V jejich rámci ukazuje na místo volnočasových aktivit v práci s dětmi, mezi které se ve zkoumaném dětském domově postupně začlenil také kroužek náboženského vzdělávání. Ačkoli se téma práce týká osobnostní a sociální výchovy dětí, v práci tento důležitý koncept není explicitně zmíněn. To je ale spíše mé metodické pochybení při vedení práce.

Praktická část představuje z mého pohledu velmi zdařilou kvalitativní sondu (případovou studii) do komplexního jevu, kterým bylo rozhodnutí zařadit náboženské vyučování mezi volnočasové aktivity dětí v dětském domově, očekávání s tím spojená, zkušenosti s jeho dosavadní realizací zástupci církvi, příprava nového kroužku, jeho realizace i zpětné hodnocení zainteresovanými aktéry. Interpretace a diskuze získaných kvalitativních dat otevírá mnoho směrů pro další zkoumání, k nimž patří např. role osobnosti pedagoga; využití narativních náboženských textů v rámci osobnostní a sociální výchovy ve státních školských zařízeních; respektování zásady svobody náboženského přesvědčení u dětí, jejichž názory a postoje se teprve utvářejí; role ředitele/ředitelky DD jako zákonného zástupce dítěte.

Domnívám se, že se A. Kasíkové podařilo přehledně formulovat cíle své práce, zejména svého výzkumu, a dobře stanovit postup pro jejich dosažení. Pracovala s relevantní českou odbornou literaturou a vyrovnala se i s jejím relativním nedostatkem k tématu, který si zvolila. Při rešerši se nepodařilo najít podobně zaměřený výzkum v rámci ČR.

Práce A. Kasíkové rozšiřuje současné poznatky o náboženském vzdělávání v ČR a otevírá možnosti dalšího výzkumu tématu, zejména náboženského vzdělávání ve formě volnočasové aktivity zaměřené na osobnostní a sociální výchovu sociálně znevýhodněných dětí, pocházejících ze sociálně slabých a vyloučených rodin.

A. Kasíková pracovala zcela samostatně, respektovala mé připomínky a v diskuzi argumentovala ve prospěch svých rozhodnutí. K nim patřila i volba stylu práce na rozhraní mezi odborným a publicistickým textem.

Práci hodnotím jako **výbornou**.

V Praze dne 24. 8. 2023

Pavel Kolář, Th.D.